

J e g y z ő k ö n y v

a Magyar Tudományos Akadémia 1953.február 14.-én d.e. 11 órakor tartott 2.sz.elnökségi üléséről.

Jelen voltak: Rusznyák István elnök, Erdey-Gruz Tibor főtitkár, Gombás Pál, Ligeti Lajos alelnökök,
Alexits György, Hevesi Gyula, Novobátzky Károly, Straub F.Brunó elnökségi tagok,
Németh Gyula, Fogarasi Béla, Riesz Frigyes, Soó Rezső, Issekutz Béla, Mihailich Győző, Schulek Elemér, Manninger Rezső osztályelnökök.

Kimentette magát: Lukács György és Molnár Erik elnökségi tagok.

Meghívottak valamennyi napirendi ponthoz: Juhász István szervezési főcsoportvezető,

II.napirendi ponthoz: Rényi Alfréd osztálytitkár, Jánossy Lajos, Hajós György és Kovács István a III. Osztály vezetőségének tagjai, Patkós Lajos az Akadémia Hivatala Személyzeti Osztályának vezetője,

III.napirendi pont egy részénél: Propper László, az Akadémiai Kiadó vezetőjének helyettese,

V.napirendi ponthoz: Tolnai Gábor, a TMB titkára.

N a p i r e n d :

I. Főtitkári beszámoló az 1953.január havi munkáról.

II.Javaslatok az Akadémia III.Osztálya munkájának megjavítására.
Előadó: a III.Osztály titkára.

III. a./ Az 1954 évi könyvkiadási terv alapelveinek megállapítása.

b./ Javaslat az 1953 évi könyvkiadási terv módosítására.

c./ Javaslat az Acták és idegennyelvű könyvek terjesztésével kapcsolatban.

d./ Javaslat az Akadémiai Kiadó kiadásában megjelenő kisebb példányszámu kiadványok irányított terjesztésére vonatkozólag.

Előadó: Alexits György, a KFB titkára.

IV. A Nagygyűlés tematikája.

Előadó: Erdey-Gruz Tibor főtitkár.

V. A TMB ügyrendje.

Előadó: Tolnai Gábor, a TMB titkára.

VI. Elnökségi bizottságok újjáavasztása.

VII. Egyebek.

./.

Rusznayk István elnök üdvözi az Elnökség megjelent tagjait és az ülést megnyitja.

Napirend előtt javasolja az Elnökségnek, hogy az új főtitkár megválasztásáig a főtitkári teendők ellátásával bízzák meg Osztrovszki György levelező tagot.

Javasolja továbbá, hogy Erdey-Gruz Tibor akadémikus maradjon továbbra is az Elnökség tagja.

Elnökség elfogadja az elnök által beterjesztett két javaslatot.

..-.-.-.-.

Gombás Pál alelnök napirend előtt az 1953. január 10.-i elnökségi ülés jegyzőkönyvének kiigazítását kéri:

a./ A VIII. napirendnél "Az Akadémia támogatásával végzett kutatások publikációjának szabályozása" a 19. oldalon az áll, hogy Rusznayk István elnök bizonyításai számára nem várt fordulatot jelentenek.

Helyesen:

Gombás Pál az elnök által bemutatott külföldi írásbeli értesítések ellenére továbbá is aggályát fejezi ki, hogy az Acták külföldre küldése vajjon helyes mederben folyik-e.

b./ A 20. oldalon "A népi demokratikus államokban megfelelő lap hiányában a fizikusok nem tudnak publikálni" helyett "A népi demokratikus államokban előzetes értesítéseket a fizikusok nem tudnak publikálni" a helyes.

Gombás Pál alelnök javasolja a jövőben a jegyzőkönyvnek két tag által való hitelesítését.

..-.-.-.-.

I.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár tájékoztatja az Elnökséget az 1953. január havi munkáról:

- a./ A tudományos kutatás második ötéves tervének előkészítő munkálatai megindultak. Először a népgazdaság szempontjából fontos területeken fogtak hozzá a munkához.
- b./ A Budapesti Műszerkiállítást nagy sikerrel ismételték meg Miskolcon. A kiállításnak 42.000 látogatója volt.
- c./ Január hónapban folytak a csehszlovák és román kulturális egyezmények munkaterveinek tárgyalása. Csehszlovákiába a munkaterv értelmében 10 fiatal tudós és kutató kiküldetésére lesz lehetőség és ugyanonnyi tudós és kutató jön Csehszlovákiából Magyarországra. Romániába a munkaterv értelmében 6-7 tudós kiküldetésére lesz lehetőség, ugyanonnyi tudós fog Romániából Magyarországra jönni.

./.

d./ Főtitkár bejelenti, hogy Szörényi Imre levelező tag hosszabb tartózkodás után Szovjetunióból visszatért Magyarországra és ismét átvette az Akadémia Biokémiai Kutató Intézetének vezetését.

Az Elnökség nevében köszönetét fejezi ki Straub F. Brunó akadémikusnak, aki több mint két évig vezette és gondozta az Intézetet.

e./ Főtitkár tájékoztatja az Elnökséget a január havi kiküldetésekről:

A Csehszlovák Mezőgazdasági Tudományos Akadémia megnyitó ünnepségén Somos András osztálytitkár és Sedlmayr Kurt lev. tag képviselte a Magyar Tudományos Akadémiát.

A berlini Matematikai Kongresszuson Rényi Alfréd osztálytitkár és Rédei László lev. tag vettek részt az Akadémia képviseletében.

A Magyar-cseh Szótár kiadási kérdéseinek megtárgyalása céljából Puskás Ferenc és Horváth Lajos az Akadémiai Kiadó munkatársai Prágában tartózkodtak.

Szovjetunióba utazott Kóta József a makájevkei Bányabiztonsági Kutató Intézet tanulmányozása céljából.

f./ Az elmúlt időszakban Magyarországra érkeztek:

Josef Broukal csehszlovák mérnök 1 évi időtartamra, műszaki üveggyártás tanulmányozására,

Dimko Nikolov Stranski bolgár sztomatológus, aki Balogh professzor mellett fog dolgozni és Ivan Grigorov Velicskov bolgár mikrobiológus, tapasztalatcsere folytatására és tanulmányok végzésére.

g./ 1953. január 14.-én tartotta székfoglalóját Barta István, a VI. Osztály levelező tagja "Tranziens jelenségek mikrofonoknál" címmel.

h./ Főtitkár Tájékoztatja az Elnökséget az 1953 évi aspiranturára jelentkezőkről. A jelentkezők száma összesen 1167
 ebből rendes aspiranturára jelentkezők 577
 levelező aspiranturára 574
 rövidített aspiranturára 16

Az osztályok szerinti megoszlás a következő:

Osztály	Aspiranturára jelentkezők száma			Összesen.
	rendes	levelező	rövidített	
I.	68	41	--	109
II.	145	183	3	331
III.	52	16	--	68
IV.	24	6	1	31
V.	59	50	--	109
VI.	133	169	5	307
VII.	53	58	6	117
VIII.	43	51	1	95
Összesen:	577	574	16	1167

Határozat:

- a./ Főtitkár beszámolóját az Elnökség elfogadja.
- b./ Az Elnökség Barta István levelező tag székfoglalóját jóváhagyja és részére az oklevél kiadását elrendeli.

.....

II.

Alexits György elnökségi tag a javaslatot azzal egészíti ki, hogy ez a III. Osztály Vezetősége által jóváhagyott javaslat jórészt szervezeti jellegű. Azért kellett ilyen javaslatot készíteni, mert az a benyomás alakult ki, hogy az Osztályvezetőség munkájának legfőbb hibái olyan jellegűek, amelyek a szervezetlenségen alapulnak. A javaslat arra lenne hivatott, hogy pótolja a nem helyes szervezetet.

Jánossy Lajos akadémikus, a III. Osztály Vezetőségének tagja:

A legnagyobb meglepetéssel olvasta a javaslatot. Az egész javaslat-tal nem ért egyet, mert azt az Osztályvezetőség tagjai nem látták.

Hogy ilyen élesen fejezte ki magát annak oka az, hogy az Osztály munkájában nagyon sok hiba van. Sokszor hoz az Osztályvezetőség határozatokat, ezek azonban végrehajtva nem lesznek. Sok esetben az Osztályvezetőség tagjai az Osztályban folyó munkáról nem tudnak. A szaktitkárság feladata, hogy az Osztályvezetőség határozatait végrehajtsa, ez a III. Osztályban nem így van. Nincs a szaktitkárság az Osztályvezetőség alá rendelve, mint ahogyan annak lennie kellene.

A javaslatból tudta meg, hogy a Csillagászati Tudományos Tanács felelős. Meg sem kérdezték tőle, hogy ezt a funkciót vállalja-e. Ilyen módszerekkel, ahogyan a III. Osztály dolgozik, nem lehet dolgozni.

A közelmúltban alakult újjá a Fizikus Bizottság. Ugy látta és látja, hogy ez a Bizottság jól fog működni, de csak abban az esetben, ha olyan jelenségek, mint a kezdetben előfordultak, nem fognak megismétlődni. A Bizottság titkárául Tarján Imrét választották meg. Ez a választás véleménye szerint helyes volt. Néhány nappal az első ülés előtt Tarján Imre elment a szaktitkárságra és megkérdezte, hogyan van az első ülés előkészítve. A szaktitkárságon kapott egy kidolgozott javaslatot azzal, hogy ezt az ülésen terjessze a Bizottság elé. Hogy ezt a javaslatot ki dolgozta ki, nem tudja egy fizikus sem. Tarján Imre a javaslatot, bár nem tetszett neki, de mivel úgy vélte, hogy ez egy határozat, a Bizottság elé terjesztette. Tekintettel arra, hogy az ülésen kevés akadémikus volt jelen, a teljesen helytelen javaslatot elfogadták.

Rámutat egy másik hibára is. A III. Osztály Vezetőségének volt egy határozata, mely szerint a Fizikus Bizottság egy operatív bizottság legyen, amelybe be kell vonni a fiatalabb szakembereket, ezek véggezzék el a Bizottság munkáját és a problémákat hozzák az Osztályvezetőség elé. Ez helyes is. Határozat volt azonban arra is, hogy

az Osztályvezetőség tagjait minden bizottsági ülésre meg kell hívni, az anyagot meg kell nekik küldeni és ők döntenek el, hogy az ülésen való részvételük szükséges-e, vagy sem. Az első ülésre sem Gombás Pál akadémikus, sem Novobátzky Károly akadémikus, sem ő nem kapott meghívót és az anyagot sem látták. Mikor Tarján Rezsóné szaktitkárt ezért felelősségre vonták, azt válaszolta, hogy kimélni akarta az akadémikusokat. - Ez az oka annak, hogy az első ülésen egy helytelen javaslatot fogadtak el és egy újabb javaslatot kellett kidolgozni. Az új javaslat alapján úgy látja, hogy a Bizottság munkája megfelelő lesz.

Rusznayk István elnök kéri, hogy Jánossy akadémikus tegyen konkrét javaslatot arra, hogyan kívánja megjavítani az Osztály munkáját. Azért, hogy a szaktitkárság nem teljesíti az Osztályvezetőség rendelkezéseit, az Osztályvezetőség felelős. Miért nem találta meg a helyes utat arra, hogy úgy irányítsa a szaktitkárságot, ahogyan azt az Osztályvezetőség jónak látja. Ez a kérdés csak akkor tartozik az Elnökség elé, ha az Osztályvezetőség ez irányban mindent megtett és ez annak dacára sem sikerült.

Egy személyes beszélgetés alkalmával beszélt Jánossy akadémikussal a beterjesztett javaslatról. Akkor úgy látszott, hogy Jánossy akadémikus egy-két pont kivételével a javaslattal általában egyetért. Konkrét dolog, amiben Jánossy akadémikus akkor nem értett egyet az volt, hogy az intézetek ne 1/4 évenként, hanem 1/2 évenként tegyenek jelentést.

Jánossy Lajos akadémikus: Azért fordult a szaktitkárság kérdésével az Elnökséghez, mert a szaktitkárság munkájában komoly elvi hibák vannak és képtelen harcolni a szaktitkárság módszereivel szemben.

A III. Osztály munkájának megjavítására vonatkozó javaslatban vannak dolgok, amelyek teljesen kimaradtak, így a folyóiratok és a magyar kiadványok kérdése.

1./ pontot helytelennek tartja, mert az Osztályvezetőséget a szakmai bizottságok véleménye érdekli, nem az osztálytitkáré.

A 2. pont helyesen úgy szóljon, hogy az intézetek félévenként tegyenek jelentést.

A 4. pont is helyesbítésre szorul. A szaktitkárság dolgozóinak minősége sem megfelelő, ezért nem elég a létszámemelés a szaktitkárságon belül, hanem minőségi változtatásra is szükség van. Egy személy csak a Fizikus Bizottság számára feltétlenül szükséges.

A 6. pontban nem ért egyet azzal, hogy ő legyen a Csillagászati Tudományos Tanács felelőse.

Riesz Frigyes osztályelnök javasolja, hogy Jánossy akadémikus sok kifogása miatt a javaslatot Elnökség adja vissza az Osztályvezetőségnek.

Rusznayk István elnök: Jánossy akadémikus kifogásait foglalja írásba és az Osztályvezetőségen keresztül terjessze az Elnökség elé. de ennek ellenére indítványozza ennek a javaslatnak a mai ülésen való megtárgyalását.

Gombás Pál alelnök Jánossy akadémikus felszólalásának azon részére kíván reflektálni, amit a fizikusok működésére vonatkozólag mondott. Egyetért Jánossy akadémikus felszólalásának a Fizikus Bizottságra vonatkozó részével és furcsának tartja azt, hogy a Fizikus Bizottság úgy kezdte meg a működését, hogy a vezető fizikusok az első ülésre meghívót sem kaptak, az anyagot sem látták, tehát nem látják a Bizottság feladatát. Ezeket a dolgokat látszólag egy, az osztálytól független apparátus intézi. Kutassa ki az Elnökség, hogy kitől származik a bizottsági javaslat, mert azt a fizikusok nem látták, ki látta azt, és ki felelős azért.

A közelmúltban olyan hangok voltak, mely szerint működésével nincsenek megelégedve. Ezért nem akar beleavatkozni a magyar fizika ügyeibe; ha nem jól végzi a munkáját hagyják ki, de ha baj van, akkor ne őt vonják felelősségre. Kéri, hogy amennyiben ki akarják hagyni, akkor hagyják ki, de végkép.

Hogyan lehet az, hogy működik egy apparátus, amiről a fizikusok nem is tudnak. A szaktitkárnak ő nem adhat utasítást. Állapítsa meg az Elnökség a tényállást, erre az Elnökség hivatott.

Fogarasi Béla osztályelnök: A mai ülésen két kérdés súlyosan összekeveredett.

Az Elnökség felszólította a III. Osztályt, hogy tegyen javaslatot az Osztály munkájának megjavítására, ez az egyik ügy. A másik pedig a Fizikus Bizottsággal kapcsolatos ügyek. Ezt a két ügyet szigorúan el kell egymástól választani. Ugyanakkor nem lehet azt mondani, hogy az egyik vagy a másik mellékes. Véleménye szerint a beterjesztett javaslat igen használható alap, ha ezeket a javaslatokat a III. Osztályban keresztülvizsgálják, akkor meg fognak szünni azok a hibák, amelyek eddig az Osztály munkájában fennállottak.

A javaslat 1. pontjának utolsó mondata - ahogyan Jánossy akadémikus is mondta - félreértésre adhat okot, a lényege azonban helyes, csak világosan át kell fogalmazni.

A javaslat 3. pontját nagyon helyesli.

A III. Osztály különös viszonyaira való tekintettel javasolja pótlólag bevenni, hogy a szaktitkárság feladata az Osztályvezetőség határozatai és az osztálytitkár irányítása alapján dolgozni.

Kovács István lev. tag., az Osztályvezetőség tagja a javaslattal részleteiben egyetért. Ugyancsak az 1. pont világos megfogalmazását és a 2. pontban az intézeti jelentések félévönkénti elkészítését javasolja.

Novobátczy Károly az Elnökség tagja a Fizikus Bizottság újjáalakítását egy éles fordulópontnak tartja a III. Osztály életében. Ez végre lehetségessé fogja tenni azt, hogy az Osztály feladatának igazán megfeleljen. Kapcsolat fog létrejönni végre a Műszaki Tudományok Osztályával, az üzemekkel, ipari problémákkal is fognak foglalkozni.

Ugy érzi mint akadémikus akkor teljesíti feladatát, ha tudja, hogy milyen fizikai problémák vannak és ha ezek megoldásához képességeivel hozzá tud járulni. Ennek a lehetőségnek régen nem volt meg, most végre meglesz. Forma hibák történtek, de egész biztos, hogy ezek a hibák a jövőben el fognak maradni. A szakbizottság újjászervezését helyesli.

Hajós György lev. tag, az Osztályvezetőség tagja megemlíti, hogy a múltban legrosszabb hiba az volt, hogy a fizikusoknak nem volt egy felelős bizottságuk, egy olyan bizottság, amelyre az osztálytitkár is támaszkodni tudott volna. Reméli, hogy a most megalakult Fizikus Bizottság a feladatának meg tud majd felelni. Döntő, hogy az új Fizikus Bizottság a vezető fizikusok támogatásával dolgozzon, ezért is hozta az Osztályvezetőség azt a határozatot, hogy fizikusainknak minden ülésre meg kell küldeni a meghívót és az anyagot.

A betérjesztett javaslattal a 2. pontnak már javasolt megváltoztatása mellett egyetért. Kihangsúlyozza még az első pont jelentőségét. Ha a szakbizottságok fogják kezükbe venni az ügyek intézését, az osztály munkája meg fog javulni.

Rényi Alfréd osztálytitkár:

A javaslat 1. pontjának második mondatában javasolja a "bizottságok esedékes javaslatai"-nál az "esedékes" szó kihagyását, mert ez félreértésre adhat okot. Az 1. pont utolsó mondatának teljes elhagyását látja jónak.

A 2. pont eddig javasolt változtatásával egyetért.

A 3, 4. és 5. pontot helyesnek tartja.

Mikor a III. Osztály munkáját tárgyalta az Elnökség függőben maradt az Osztály apparátusa megerősítésének kérdése, ezért kívánatos lenne, ha most ezzel kapcsolatosan az Elnökség határozatot hozna.

A 6. pontot feleslegesnek tartja. Véleménye szerint nem helyes, hogy Budó Ágoston felelős a Fizikai Bizottság működéséért, mint az Osztályvezetőség tagja és felelős azért is, mert a Bizottság elnöke. A kettős felelősségre nincs szükség. A Matematikai Bizottság esetében ugyanez áll fenn. A Csillagászati Tudományos Tanács kérdését javasolja levenni a napirendről. Az Osztályvezetőség tárgyalja meg, hogyan kívánja figyelemmel kísérni a Csillagászati Tudományos Tanács munkáját.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár: A javaslat 4. pontja értelmében az Osztály két adminisztratív tisztviselőt kér, az 5. pontban egy pénzügyi előadót. A pénzügyi előadó beállítása megtörtént. Ami a másik két fő beállítását illeti, az egyik megoldható. Az Osztály egyik munkatársa egy év óta beteg, helyette valakit be lehet állítani, a másik fő beállítása azonban új létszámot jelent és ezt az Országos Létszám-bizottsággal folytatott tárgyalásokon nem sikerült megoldani. Az Elnökség ezt a kérdést napirenden tartja, azonban a megoldása kétséges.

Alexits György elnökségi tag: Egy igen sajnálatos eseményt kell megvilágítani.

A jelenleg előterjesztett javaslat "Javaslat a III. Osztály munkájának megjavítására" címtől kezdve az ötödik pont végéig nem lényegében, hanem betűről betűre az osztályvezetőségi ülésen szerepelt, amelyen jelen voltak Riesz Frigyes, Gombás Pál, Novobátczy Károly, Kovács István, Jánossy Lajos és Rényi Alfréd tagtársak is. Az előterjesztett javaslat tőle származik, mint akkori osztálytitkár.

helyettestől. Az egy hónapi osztálytitkári helyettesi működése alatt azt tapasztalta, hogy az osztálytitkár munkájában rendkívül nagy lendület és jóakaró van, de vannak hibák és ezek elsősorban szervezési jellegűek. Ezért készítette ezt a javaslatot, mert reméli, ha a szervezési jellegű hibák megjavítására elsősorban szervezési jellegű rendszabályokat léptetünk életbe, akkor ezzel egyenesen meg lehet javítani az osztály és az osztálytitkár működését. Mikor a javaslatot az Osztályvezetőség elé terjesztette nem bizott a saját szervezőképességében, ezért nyomatékkal kérte az Osztályvezetőség tagjait, hogy vitázzanak a javaslat felett, mert azt tárgyalási alapul nyújtja át. Ennek dacára nem szóltak hozzá. Gombás akadémikus volt az, aki azt mondta, hogy a javaslat rendben van. Tehát a javaslat Osztályvezetőség előtt volt és az öt pontot az Osztályvezetőség minden változtatás nélkül elfogadta. Ezzel szemben Jánossy akadémikus a mai ülésen többször kijelentette, hogy olyan javaslat került az Elnökség elé, amit az Osztályvezetőség tagjai közül senki sem látott. Nem térhet napirendre a felett, hogy azzal kezdte fel- szólalását az Elnökség előtt, hogy a beterjesztett javaslat az Osztályvezetőség által elfogadott javaslat, ugyanakkor pedig az Osztályvezetőség másik tagja azt mondja, hogy ezt az Osztályvezetőség nem látta. Ha ez igaz, kéri az Elnökséget, hogy ellene a fegyelmet indítsa meg.

A javaslat hatodik pontjával kapcsolatosan a következőket említi meg: Tudomására jutott, hogy az V. Osztályban minden reszortnak van egy felelőse, aki ellenőrzi, hogy abban a tudományágban jól mennek-e a dolgok. Ezért az Osztályvezetőség elé a 6. pontban egy olyan javaslatot terjesztett, mely szerint legyen a matematikai, fizikai és csillagászati ügyeknek egy felelőse, a javaslatban akkor a nevek még nem szerepeltek. Később, szóbeli tárgyalások alapján történt meg a Matematikai és Fizikai Bizottságok felelősének kijelölése. Jánossy akadémikus jelölése úgy történt, hogy Jánossy akadémikus a Csillagászati Tudományos Tanács tagja s ezért vették be felelősnek. Tény, hogy Jánossy akadémikust erre nem kérték fel.

A Fizikus Bizottság első alakulóülésével kapcsolatos kérdésekkel az Osztályvezetőség foglalkozott és ezt helytelen eljárásnak ítélte. Az osztályvezetőségi ülés után rögtön, mint akkori osztálytitkár, ezt a szaktitkárnak is szóvá tette.

Gombás Pál alelnök: Alexits György elnökségi tagnak teljesen igaza van abban, hogy a beterjesztett javaslat 1-5 pontja teljesen egyezik az Osztályvezetőség elé terjesztett javaslattal és módosítás csak a 6. pontban történt.

Az egész félreértés onnan származik, hogy Jánossy akadémikus közlekedési nehézségek miatt későn érkezett az ülésre és mikor ezeket a pontokat tárgyalták, nem volt ott. Később egyes részletekre visszatértek és Jánossy akadémikus csak ezekre emlékszik.

Jánossy Lajos akadémikus, a III. Osztály Vezetőségének tagja: A javaslat hatodik pontját jó lett volna már végleges formában a fizikusokkal megtárgyalni. Ez a nem világos pont zavarta meg és nem vette észre, hogy a többi pont valóban szerepelt az Osztályvezetőség előtt.

Rusznák István elnök: A mai ülésen kétféle dolog került előtérbe: a szaktitkárság munkájának kérdése és az előterjesztett javaslat kérdése.

A szaktitkárság rossz működése azt jelenti, hogy az Osztályvezetőség sem működik jól. Ezért javasolja, hogy az Osztályvezetőség vizsgálja meg a szaktitkárság működését és saját hatáskörében intézkedjék, hogy a szaktitkárság munkája megjavuljon. Amennyiben az Osztályvezetőség bármilyen ok miatt erre nem lenne képes, értesítse erről az Elnökséget. Az Elnökség a szaktitkárság munkájának megjavítására meg fogja a módot találni.

A javaslat kérdése is két részre osztható; az első öt pont, amely az Osztályvezetőség határozata és a hatodik pont, amely csak részben az Osztályvezetőség határozata.

Határozat:

1./ Elnökség a III. Osztály munkájának megjavítására vonatkozó javaslatot a következő módosítással hagyja jóvá:

a./ Az 1. pont helyesen a következőképpen szóljon:

"Az osztályhoz tartozó tudományágak egyes kérdéseit az illetékes szakbizottságok tárgyalják meg. Szakmai kérdésekben az Osztályvezetőség mindig a bizottságok javaslatai ismeretében döntson, ezért minden osztályvezetőségi ülés állandó programpontja legyen a Matematikai, Fizikai és Csillagászati Állandó Bizottságok javaslatai. Az osztálytitkár az Osztályvezetőség elé terjesztendő javaslatai előkészítésénél mindig terjessze elő az állandó bizottságok szakmai véleményét."

b./ A 2. pontban "negyedévenként" helyett az akadémiai intézetek "félévenként" tegyenek jelentést, szerepeljen.

c./ A 3. pontot az Elnökség változatlanul elfogadja.

d./ 4. pont:

Elnökség megbizzza a főtitkárt, hogy az osztály egy év óta beteg munkatársa helyett sürgősen gondoskodjék egy munkaerő beállításáról. A második munkaerő beállítását pedig a jövőben az Országos Létszámbizottságtól függően, törekedjen megvalósítani.

e./ A pénzügyi előadó beállítása megtörtént.

f./ Az Elnökség a 5. pontot az előterjesztés értelmében nem tartja elfogadhatónak. A reszortfelelősök kijelölését az Osztályvezetőség szervezze meg.

2./ Elnökség felszólítja a III. Osztály vezetőségét, hogy saját hatáskörében intézkedjék a szaktitkárság munkájának megjavításáról. Amennyiben ezt az Osztályvezetőség nem tudja végrehajtani, értesítse a Főtitkárt.

Felelős: Riesz Frigyes osztályelnök.

III.

Alexits György, a KFB titkára Elnökség elé terjeszti a Könyv- és folyóiratkiadó bizottság javaslatát az 1954 évi könyvkiadási terv elkészítésének szempontjaira és kéri az Elnökség jóváhagyását.

Határozat:

- 1./ Elnökség az 1954 évi könyvkiadási terv elkészítésének szempontjaira benyújtott javaslatot nem fogadja el.
- 2./ Elnökség a szempontok kidolgozása céljából Rusznyák elnök javaslatára bizottságot küld ki, melynek tagjai:
Rusznyák István elnök,
Erdey-Gruz Tibor főtitkár,
Ligeti Lajos, a KFB elnöke,
Alexits György, a KFB titkára,
Osztálytitkárok,
Biacsi Imre, az Akadémia Hivatala gazdasági főcsoportvezetője,
Juhász István, az Akadémia Hivatala szervezési főcsoportvezetője.
- 3./ A kidolgozott szempontokat Főtitkár az Elnökség tagjainak tudomásulvétel céljából küldje meg.

Felelős: Főtitkár.

Határidő: 1953. március 10.

.....

Alexits György, a KFB titkára az 1953 évi könyvkiadási terv módosítására javaslatot terjeszt az Elnökség elé.

Rusznyák István elnök nem helyesli, hogy a Vácrátóti Botanikai Kutató Intézet "Botanikai Közlemények" címen évkönyvet adjon ki.

Soó Rezső osztályelnök: Nincs az Intézetnek lehetősége tudományos eredményeinek publikálására, ezért van az Évkönyvre feltétlenül szükség.

Rusznyák István elnök egy Botanikai Folyóirat létesítését indítványozza, de ez ne legyen kizárólag a Vácrátóti Botanikai Kutató Intézet folyóirata, hanem olyan folyóirat, amelyben a botanikusok általában publikálhatnak.

Alexits György, a KFB titkára javasolja, hogy a fizikusoknak is legyen egy később megállapítandó című fizikai folyóirata. Ezt a magyar nyelvű fizikai folyóiratot az Akadémiai Kiadó adja ki, a szerkesztőség szakmai tekintetben az osztálynak legyen felelős, a technikai részt a Központi Fizikai Kutató Intézet dolgozói lássák el.

./.

Rusznay István elnök: Szükségesnek tartja egy magyar nyelvű fizikai és három biológiai /biológiai, zoológiai és botanikai/ folyóirat megjelenését.

Határozat:

Elnökség a beterjesztett 1953 évi könyvkiadási terv módosító javaslatát a következő változtatásokkal hagyja jóvá:

1./ IV. Osztály.

A Vácrátóti Botanikai Kutató Intézet "Botanikai Közlemények" c. évkönyv kiadásához az Elnökség nem járul hozzá.

2./ VI. Osztály.

Elnökség Ybl Ervin: Ybl Miklós élete és művészete c. mű kiadásához egyelőre nem járul hozzá. Előzetes lektori véleményezés után a II. Osztály véleményét kell kikérni.

3./ Elnökség szükségesnek tartja egy magyar nyelvű fizikai folyóirat és három magyar nyelvű biológiai folyóirat megjelenését.

Felszólítja a Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottságot, hogy az ezzel kapcsolatos papírszükséglet és egyéb szervezési kérdéseket az illetékes osztályok vezetőségeivel tárgyalja meg és a végleges javaslatot terjessze jóváhagyás céljából az Elnökség elé.

Felelős: Alexits György, a KFB titkára.
Határidő: 1953. március 31.

..-.-.-..

Alexits György, a KFB titkára az Acták és idegen nyelvű könyvek terjesztésével kapcsolatban javaslatot terjeszt az Elnökség elé.

Határozat:

Elnökség megbizsa Főtítkárt, hogy az idegen nyelvű kiadványok jobb terjesztése érdekében indítsa meg a tárgyalásokat Kulturával és az illetékes kormányzervekkel.

Az erre vonatkozó tervzetet Elnök a Kiadói Tanácsn keresztül terjessze a Minisztertanács elé.

Felelős: Főtítkár.

Határidő: 1953. március 20.

..-.-.-..

Alexits György, a KFB titkára az Akadémiai Kiadó kiadásában megjelenő kisebb példányszámu kiadványok irányított terjesztésére vonatkozólag javaslatot terjeszt az Elnökség elé.

Javasolja továbbá, hogy az Elnökség bizza meg az Akadémiai Kiadót azzal, hogy záros határidőn belül jelentse az Elnökségnek, hogyan lehetne tipopresset felhasználni könyvkiadásunkban.

Határozat:

- 1./ Elnökség az Akadémiai Kiadó kiadásában megjelenő kisebb példányszámu kiadványok irányított terjesztésére vonatkozó javaslatot elfogadja.
- 2./ Főtitkár szólítsa fel az Akadémiai Kiadót, hogy 1953.március 8.-ig tegyen javaslatot az Elnökségnek tipopress felhasználására könyvkiadásunkban.

Felelős: Főtitkár.

Határidő: 1953.március 8.

.....

Alexits György, a KFB titkára a "Magyar Nyelvőr" kiadásával kapcsolatosan javaslatot terjeszt az Elnökség elé.

A "Magyar Nyelvőr" jelenleg a Tankönyvkiadó kiadványa, papirkerete 30 iv. Javasolja, hogy az Akadémia vegye át a Tankönyvkiadótól, de csak 15 iv papirkerettel. Az I.Osztály Vezetőségének egybehangzó véleménye alapján a "Magyar Nyelvőr" évi fenntartásához ez a papirkeret elegendő. A fennmaradó 15 iv papirt a KM fogja felhasználni középiskolai tanárok folyóirata számára.

Határozat:

- 1./ Elnökség hozzájárul, hogy a jövőben a "Magyar Nyelvőr" az Akadémia kiadásában jelenjék meg, 15 iv évi papirkeretben.

Felelős: Alexits György, a KFB titkára.

- 2./ A Magyar Nyelvőr pontos célkitűzéseit az I.Osztály Vezetősége határozza meg oly módon, hogy a folyóirat elsősorban nyelvművelési célokat szolgáljon.

- 3./ A "Magyar Nyelvőr" felelős szerkesztője személyére az I.Osztály Vezetősége hozzon végleges döntést és azt jóváhagyás végett terjessze az Akadémia elnöke elé.

Felelős: Németh Gyula osztályelnök.

Határidő: 1953.március 15.

./.

IV.

Erdey-Gruz Tibor főtitkár Elnökség elé terjeszti az Akadémia 1953. májusában tartandó Nagygyűlésének tematikáját.

Rusznayk István elnök indítványozza az Elnökségnek, hogy a javaslatot ebben a formában fogadják el. Az Osztályok nagyon komolyan foglalkozzanak a hozzászólók kérdésével. A kéziratok beküldésére az ütemtervet az osztályok meg fogják kapni. Kéri az Osztályelnököket, hogy a megadott határidőket szigorúan tartsák be.

A tematikán kisebb módosítások májusig még lehetségesek.

Soó Rezső osztályelnök kéri a IV. Osztály programjába Fehér Dániel előadásának beiktatását.

Határozat:

Elnökség az Akadémia 1953. májusi Nagygyűlésének tematikáját a következő módosításokkal hagyja jóvá:

1./ III. Osztálynál:

Gombás Pál előadásának helyes címe: "Az elméleti fizikai kutatásokban alkalmazott matematikai módszerek, különös tekintettel a kvantummechanikai közelítő módszerekre."

2./ IV. Osztálynál is úgy mint a többi osztályoknál osztálytitkári beszámoló legyen a múlt év munkájáról és feladatairól. - Előadó: Zólyomi Bálint osztálytitkár.

3./ Fehér Dániel előadásának beiktatását Elnökség nem fogadja el.

Felelős: Főtitkár.

.....

V.

Tolnai Gábor, a Tudományos Minősítő Bizottság titkára a Bizottság szervezeti és működési szabályzatára javaslatot terjeszt az Elnökség elé.

A javaslat előterjesztésével egyidejűleg közli az Elnökséggel a TMB azon megállapítását, hogy nagy nehézségek vannak az aspiránsképzéssel kapcsolatban. A TMB véleménye, hogy mielőbb meg kellene tenni a szükséges lépéseket az egyetemek felé való decentralizálásra.

Straub F. Brunó elnökségi tag: A hatodik oldalon "Az ügyfelek fogadása" résszel nem ért egyet. Hivatalos időn belül fogadják az akadémikusokat és az aspiránsokat ez kimaradt ebből a részből.

Nem ért egyet az ötödik oldalon "A felsőoktatással foglalkozó minisztériumokkal" résszel sem.

./.

A felelősséget a TMB nem háríthatja másra. Nem lehet az, hogy a TMB ne legyen felelős sem a szakmai, sem az ideológiai, sem az orosz nyelvű oktatásért. Teljesen egyetért azzal, hogy a szakmai képzést az osztályok tudják ellenőrizni, de végeredményben az egész oktatás minőségéért a TMB-nek kell felelősenek lenni.

Nem megfelelő az aspiránsok szakmai ideológiai oktatása sem, ennek a megoldása is a TMB feladata.

Javasolja, hogy a TMB a Felsőoktatási Minisztérium marxista-leninista osztályával együtt dolgozza ki a marxizmus-leninizmus oktatásának kérdését és gondoskodjanak annak állandó fejlesztéséről. Az orosz nyelvű oktatás megszervezését is ilyen értelemben javasolja.

Megemlíti még az aspiránsok általános panaszát, mely szerint kapcsolatuk a TMB-vel csak formális és csak az osztályoktól kapnak segítséget.

Határozat:

Elnökség a Tudományos Minősítő Bizottság Szervezeti és Működési Szabályzatára benyújtott tervezetet a következő módosításokkal hagyja jóvá:

1./ 1. oldal 2 b./ pont helyesen:

"kijelölni az aspiránsvezetőket és azokat az intézményeket /intézet, szerv/, melyekben aspiránsképzést engedélyez; a kijelölés indokolt esetben visszavonható."

2./ 1. oldal 2 f./ pont helyesen:

"Felügyelni az aspiránsok tudományos előmenetelére az akadémiai osztály, minisztériumok, egyetemek és kutató intézetek segítségével támaszkodva."

3./ 4. oldal "IV. Működési Szabályok" fejezet 1 a./ pontja helyesen

"A TMB az aspiránsképzéssel, a tudományos minősítésekkel kapcsolatban kiadásra kerülő rendelettervezeteket az Akadémia elnöke útján terjeszti a Minisztertanács elé."

4./ 5. oldal "A felsőoktatásról foglalkozó minisztériumokkal" fejezet b./ pontja helyesen.

"figyelemmel kíséri, hogy a Felsőoktatási Minisztérium hogyan szervezi meg az aspiránsok idegen nyelvű oktatását".

c. pontja helyesen:

"A TMB a Felsőoktatási Minisztérium marxizmus-leninizmus osztályával együtt dolgozza ki az aspiránsok ideológiai oktatásához a tematikát és az aspiránsok marxizmus-leninizmus oktatásával kapcsolatos elvi kérdésekben javaslatot tesz."

5./ 5. oldal "Egyetemekkel, főiskolákkal és kutató intézetekkel" fejezet c./ pontja helyesen:

"A TMB megbizottja részt vesz azon a félévenként tartandó egyetemi, kari, főiskolai és kutató intézeti tanácsüléseken, ahol megvitatják az intézményekben folyó aspiránsképzést; a TMB ehhez szempontokat adhat."

6./ 6. oldal

"Ügyfelek fogadása" fejezet maradjon teljesen ki.

7./

Elnökség megbizza Straub F. Brunó elnökségi tagot és Tolnai Gábort, a TMB titkárát, hogy a felelősség kérdésével kapcsolatban a "Szabályzat"-ba egy mondatot dolgozzanak be.

Felelős: Rusznyák István elnök.

Határidő: 1953. március 1.

.....

VI.

Rusznyák István elnök az elnökségi bizottságok újjáválasztására javaslatot terjeszt az Elnökség elé.

A Tudománytörténeti Bizottságba a VII. Osztály Erdey László lev. tag helyett Fodor Gábor lev. tagjelölését kéri.

Határozat:

1./ Elnökség az elnökségi bizottságokat a következő összetétel szerint hagyja jóvá:

a./ Tudománytörténeti Bizottság.

Elnök: Fogarasi Béla

Titkár: Nádor György

Tagok: Waldapfel József,
Zsirai Miklós
Mátrai László
Molnár Erik
Alexits György
Rapaics Rajmund
Havas András
Hevesi Gyula
Fodor Gábor
Sedlmayr Kurt

b./ Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottság.

Elnök: Ligeti Lajos

Titkár: Alexits György

Tagok: Tolnai Gábor
Moravcsik Gyula
Szőkefalvi-Nagy Béla
Rapaics Rajmund
Havas András
Kovács Károly Pál
Csürös Zoltán
Mócsy János

./.

c./ Mikrobiológiai Bizottság.

Elnök: Havas András

Tagok: Fehér Dániel
Ivanovics György
Manninger Rezső

d./ Enciklopédia Bizottság.

Elnök: Mátrai László

Tagok: Trencsényi-Waldapfel Imre
Budó Agoston
Rapaics Pajmund
Haynal Imre
Geleji Sándor
Kovács Károly Pál
Csűrös Zoltán
• Mócsy János

e./ Pavlov Bizottság.

Elnök: Hetényi Géza

Titkár: Zádor Imre

Tagok: Fogarasi Béla
Lissák Kálmán
Bálint Péter
Molnár Imre

f./ Elvi Gyógyszerkutató Bizottság.

Elnök: Issekutz Béla

Tagok: Bognár Rezső
Fodor Gábor
Gerecs Árpád
Vargha László
Ivanovics György
Kolonics János
Lampert Károly
Krámlí András
Pataki István
Petrányi Gyula
Vályi-Nagy Tibor

valamint az

Egészségügyi Minisztérium
Földművelésügyi Minisztérium és a
Vegyipari Minisztérium képviselője.

g./ Könyvtári Tanács.

Elnök: Mátrai László

Tagok: Alexits György
Straub F. Brunó
Erdey László
Tolnai Gábor
Kovács Máté
Moravek Endre
Haraszti Gyula
Dienes László
Varjas Béla

- 2./ Elnökség úgy határoz, hogy a Muzeumi Bizottságot megszünteti, a Bizottság funkcióját a jövőben a Könyvtári Tanács látja el.

.....

VII.

Straub F. Brunó elnökségi tag indítványozza, hogy az Akadémiai Értesítő az Akadémia folyóügyeiről állandó tájékoztatást adjon. Az Értesítőt nemcsak az akadémikusok kapják meg, hanem az akadémiai tervtémákon dolgozó kutatók is.

K.m.f.t.